

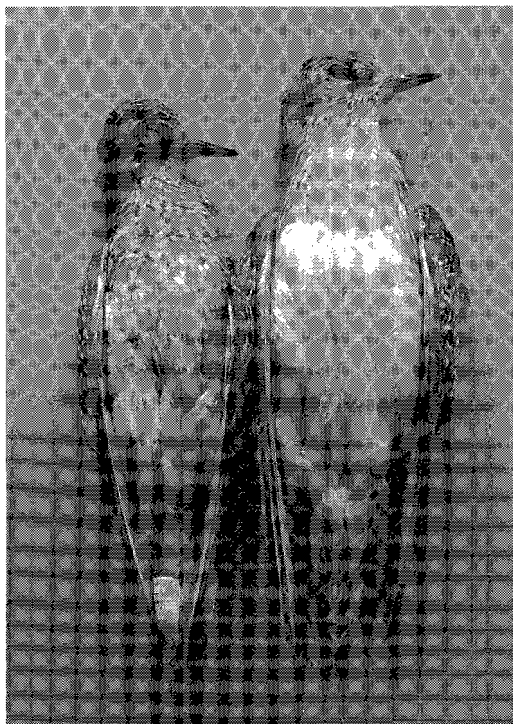
Niet alle kleine goudplevieren zijn Kleine Goudplevieren

De biometrie van een vogel kan een hulpmiddel zijn om sexe of (onder)soort te onderscheiden (zie b.v. Boere 1976, Prater *et al.* 1977). Van de drie soorten goudplevieren die momenteel worden erkend, zijn de Aziatische Kleine Goudplevier *Pluvialis fulva* en de Amerikaanse Kleine Goudplevier *P. dominica* duidelijk kleiner dan de Goudplevier *P. apricaria* (Connors 1983, Roselaar 1990). Beide soorten Kleine Goudplevieren worden nu en dan in Nederland aangetroffen; de Aziatische Kleine Goudplevier was hier in de eerste helft van deze eeuw mogelijk zelfs redelijk algemeen (Jukema 1987, 1988). Vijf recente vangsten in Friesland van kleine individuele Goudplevieren suggereren echter dat niet alle ondermaatse goudplevieren tot de Aziatische en Amerikaanse soorten behoren.

Op 16 oktober 1993 meldde D. van der Zee en P. Vlas de vangst met een wilsternet van een Goudplevier met opvallend kleine afmetingen bij Heeg (figuur 1). Op 29 oktober werden door A. Mulder bij Pingjum opnieuw twee kleine Goudplevieren gevangen die echter, na te zijn geringd meteen weer werden losgelaten. Op 20 november ving D. en E. Mulder opnieuw twee (ongerinde) kleine Goudplevieren bij Pingjum. De bij Heeg en Pingjum gevangen vogels werden door ondergetekende bestudeerd en gemeten.

In vergelijking met de afmetingen van 82 Goudplevieren in Jukema & Piersma (1992) bleken snavelengte en pootlengte gemiddeld kleiner te zijn, al lagen de maten nog binnen de gegeven range voor normale dieren (tabel 1). Op grond van pootlengtes van 71, 73 en 68 mm verwachtten we ten minste gewichten van 200, 204 en 194 g (Jukema & Piersma 1992: figuur 2). Met gewichten van 140, 150 en 163 g zaten de vogels daar gemiddeld 48 g onder. De totale koplengte en vleugellengte waren beide kleiner dan de minima voor Goudplevieren.

Wat betreft de vleugellengte zouden de drie vogels uitstekend passen in het biometrisch profiel van beide kleine soorten goudplevieren *P. fluva* en *P. dominica* (Connors 1983, Roselaar 1990). Echter, alle drie de vogels hadden witte okselveren, in tegenstelling tot de twee kleine soorten die zwartgrijze okselveren hebben. Aangezien witte okselveren alleen bij *P. apricaria* bekend zijn, sluit dit uit dat we hier met één van beide kleine soorten goudplevieren hadden te maken. De drie exemplaren hadden een verenpak bestaande uit juveniele veren: ze waren dus maar enkele maanden oud. Normaal gesproken verwisselen jonge Goudplevieren voor eind oktober hun juveniele

Figuur 1. Vergelijking tussen een Goudplevier van kleine afmetingen gevangen op 16 oktober 1993 bij Heeg (links) en een juveniel exemplaar van een Goudplevier *P. apricaria* van normale grootte uit dezelfde tijd van het jaar. De kleine Goudplevier is in vergelijking met het normale exemplaar zo grijs doordat de kleine vogel nog alle juveniele veren draagt. *Comparison of a small-sized Golden Plover in complete greyish juvenile plumage (captured near Heeg on 16 October 1993) and a normal-sized Golden Plover from the same time of year.*

veren voor een eerste winterkleed (ongepubliceerde gegevens). De vijf ondermaatse goudplevieren waren dus onvolledig uitgegroeide, of genetisch bepaald kleine, exemplaren van *P. apricaria*.

Misschien had de rui naar een winterkleed in november nog niet plaats gevonden en hadden de jongen een ernstige groeivertraging opgelopen door teruglopende voedselvoorraden laat in het seizoen. Dit kan er op wijzen dat de kleine Goudplevieren erg laat in het seizoen werden geboren. Een tweede mogelijkheid is, dat de late rui en de kleine afmetingen tot hetzelfde complex aangeboren eigenschappen behoren, en hebben we met een nog onontdekte variëteit van de Goudplevier te maken. Na 20 jaar met niet minder dan 13 000 goed bekeken Goudplevieren waren de hier gerapporteerde vogels de eerste in hun soort. Dat maakt de laatste hypothese onwaarschijnlijk. Bij Houtsnippen *Scolopax rusticola* worden regelmatig kort-gesnavelde uitvoeringen gevonden (T. Piersma pers. med.), maar over het algemeen zijn

Tabel 1. Biometrie van drie kleine Goudplevieren in oktober-november 1993 in vergelijking met de afmetingen van Goudplevieren van normale grootte (uit Jukema & Piersma 1992). Lineaire dimensies in mm, gewicht in g. *Biometry of three small Golden Plovers captured in October-November 1993 in comparison with the dimensions of normal Golden Plovers wintering in The Netherlands (the latter data are Jukema & Piersma 1992). Linear dimensions in mm, body mass in g.*

Variabele <i>Dimension</i>	Plevier 1 <i>Plover 1</i> (16 Oct.)	Plevier 2 <i>Plover 2</i> (20 Nov.)	Plevier 3 <i>Plover 3</i> (20 Nov.)	normale Goudplevier <i>normal Golden Plover</i>	
				range	gem. mean
Vleugellengte <i>Wing length</i>	175	179	179	180-203	191.8
Snavelengte <i>Bill length</i>	21.1	22.0	21.7	20.9-25.5	22.5
Totale koplengte <i>Total head length</i>	55.0	56.0	56.9	57.0-62.2	59.9
Pootlengte <i>Tarsus+toe length</i>	71	73	68	67-80	73.3
Gewicht <i>Body mass</i>	140	150	163	—	—

dwergvormen in de vogelwereld een zeldzaamheid. De plotselinge verschijning van vijf miniatuur Goudplevieren is een raadselachtig verschijnsel.

Summary *Not all small golden plovers are Lesser Golden Plovers*

In October-November 1993, five small-sized Golden Plovers were captured at three localities in Friesland province, The Netherlands, representing the first 'dwarfs' among 13 000 Golden Plovers *Pluvialis apricaria* captured here during the past 20 years. Three of these dwarfs examined in detail were all in full juvenile plumage, whereas they should have been in first winter plumage. Their body masses were considerably lower than expected on the basis of their dimensions. The presence of white axillaries in each of the five birds excluded the possibility of them being either *P. fulva* or *P. dominica*.

Literatuur

BOERE G. C. 1976. The significance of the Dutch Waddenzee in the annual life cycle of arctic, subarctic

and boreal waders. *Ardea* 64: 210-291.

CONNERS P. G. 1983. Taxonomy, distribution, and evolution of Golden Plover (*Pluvialis dominica* and *Pluvialis fulva*). *Auk* 100: 607-620.

JUKEMA J. 1987. Was de Kleine Goudplevier (*Pluvialis fulva*) eens een talrijke doortrekker in Friesland? *Vanellus* 40: 84-90.

— 1988. Over de Aziatische Kleine Goudplevier *Pluvialis fulva* als doortrekker in Friesland. *Limosa* 61: 189-190.

JUKEMA J. & PIERSMA T. 1992. Mannelijke en vrouwelijke Goudplevieren *Pluvialis apricaria* zijn wat betreft hun uitwendige en inwendige afmetingen volkomen identiek. *Limosa* 65: 147-154.

PRATER A. J., MARCHANT J. H. & VUORINEN J. 1977. Guide to the identification and ageing of Holarctic waders, BTO Guide 17, Tring.

ROSELAAR C. S. 1990. Identification and occurrence of American and Pacific Golden Plovers in The Netherlands. *Dutch Birding* 12: 221-232.

Joop Jukema, *Haerdawei* 44, 8854 AC Oosterbierum.